

YAYGIN GELİŐİMSEL BOZUKLUKLAR

Nedenler

Psikojenik Teori: Bruno Bettelheim'in ortaya attığı bu teoriye göre, "otizm" özellikle anne-çocuk ilişkisinde, soğuk olarak algılanan davranışlarla çocuğun karşılaşması sonucunda ortaya çıkan, psikolojik bir geri çekilme davranışı olduğu ileri sürülmektedir. Yapılan bu açıklamalar, otizmin ortaya atıldığı yıllara rastlamaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda ise otizm tanılı çocukların anne-babalarının normal gelişim gösteren çocukların anne-babalarından çocuklarına olan ilgi, davranış ve yetiştirme biçimi açısından farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Davranışsal Teori: Otizmin, ödül- ceza sistemi ile yakından ilişkili, çeşitli olasılıklarla şekillendirilmiş, öğrenilmiş davranış grupları olduğu belirtilmiştir. Bu teoriye göre, otizm, çocuğun içinde bulunduğu ortamda, çevresiyle kurduğu iletişim sonucu gösterdiği atipik ve özel davranışlar bütünüdür. Davranışsal teori otizmi, psikojenik teoriden daha geniş kapsamlı olarak ele almaktadır. Bu teori, otizm tanılı çocukların ortaya koydukları davranışın çevreyle ilişkili ve öğrenilmiş olduğunu belirtmektedir.

Organik Teori: Bu teori, otizmin organik bir nedene bağlı olarak beynin bazı fonksiyonlarının yerine getirememesi sonucu ortaya çıktığını savunmaktadır. Organik teori otistik çocuğun öğrenme, dikkat ve algı süreçleri ile de ilgilenmektedir.

Kavramsal Teori: Bu teoriye göre temel problem, doğuştan gelen kavramaya yönelik bir eksikliğin olması ve bu eksikliğin zihinsel açıdan mantıklı düşünmeyi engellediğidir. Frith'in ortaya attığı bu teoriye göre çocuktaki kavrama eksikliği, onun gelişimini zorlamakta ve çocuk otizm belirtileri göstermektedir.

Belirtiler

OSB nin en temel belirtilerini DSM-IV-TR, ařađıda belirtildiđi řekilde ifade etmiřtir.

- Toplumsal etkileşimde ve iletişimde yetersizlikler ile davranış, ilgi ve etkinliklerde sınırlı, basmakalıp ve yineleyici örüntülerle
- Toplumsal etkileşim, iletişimde kullanılan dil ya da sembolik/imgesel oyun becerilerinin en az birinde 3 yaşından önce gecikmelerin ya da olağandışı bir işlevselliğin olması
- Çeşitli takıntılarla kendini göstermesidir.
- OSB nin erken tanılanması ve erken müdahalenin yapılabilmesi için doğumdan 24. Aya kadar ortaya çıkan belirtileri dikkate almak önemlidir

Kaynak

Şahin, S. (2018). Otizm spektrum bozukluğu (OSB). N. Metin (Ed.). *Özel gereksinimli çocuklar*. İçinde (s. 255-291). Ankara: Anı Yayıncılık.